

EĞİTİMDE HAKLARIMIZ

■ Bedensel Yetersizlik ve Bedensel Yetersizliği Olan Birey

Doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası dönemlerde herhangi bir nedene bağlı olarak iskelet (kemik), kas ve sinir sisteminde gerçekleşen bozukluklar sonucunda bedensel yetenekleri kısıtlanmış veya bedensel yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybeden, toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük yaşamdaki gereksinimlerini karşılamada güçlükler çeken, bu nedenlerle de korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiye **bedensel yetersizliği olan birey**; buna yol açan durumlara ise **bedensel yetersizlik** denir.

Bedensel yetersizliği nedeni ile sağlıklı kişilerden farklılaşan ve eğitim hizmetlerinden gereğince yararlanamayan bu bireylerde bilişsel, psikosozyal ve duysal gereksinimlerin karşılanmasının yanı sıra hareket ve fonksiyonel yeteneklerinin geliştirilmesi hususunun, eğitim ve rehabilitasyonda bütüncül bir yaklaşımla ele alınması büyük önem taşımaktadır.

Spinal Müsküler Atrofi; bedensel yetersizliğe sebep olan Nöromüsküler Hastalıklar (Sinir ve Kas Hastalıkları) grubunda yer almaktadır.

Bu bölümde SMA hastalarının eğitim alanında sahip oldukları yasal haklar, eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

■ Yasal Haklar

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve Engelliler Hakkında Kanun başta olmak üzere ulusal ve uluslararası birçok yasal haklar mevcuttur. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik çeşitli kurum ve kuruluşlarca hazırlanan mevzuat düzenlemeleri bu yasal haklara dayanmaktadır.

■ Yasal Haklardan Kimler Yararlanabilir?

Ülkemizde bu haklardan yararlanmak için; bireyin Sağlık Bakanlığı tarafından engelli sağlık kurul raporu vermeye yetkilendirilmiş bir hastaneden aldığı raporla en az %40 oranında engelli olduğunu belgelemiş olması gerekmektedir ya da çocuklarla ilgili olarak, 20 Şubat 2019 tarihinde yayınlanan Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik (ÇÖZGER) gereği, çocukların raporlarına engel oranı yazılmayarak raporda “özel gereksinim var (ÖGV)” ibaresinin yer alması gerekmektedir.

■ Eğitim Hakları

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim hakkı hiçbir gerekçe ile engellenemez.

EĞİTİMDE HAKLARIMIZ

Özel eğitim ihtiyacı olduğu tespit edilen bireylerin zorunlu öğrenim çağı 36 aydan itibaren başlamaktadır. Çocukların gelişimi ve özellikleri dikkate alınarak okul öncesi dönemde eğitim süresi uzatılabilmektedir. Zorunlu eğitim süresi boyunca özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her türde ve kademedeki eğitimlerini kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla sürdürmeleri esas olmakla birlikte; kişiler, bu bireylere yönelik açılan özel eğitim okulları veya özel eğitim sınıflarından da yararlanabilmektedirler.

Ayrıca;

- 0-36 ay arasında bulunan özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için erken çocukluk dönemi eğitim hizmeti,
- Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden sağlık problemi nedeniyle en az on iki hafta süreyle örgün eğitim kurumlarından yararlanamayacağı ya da yararlanması durumunda sağlığı açısından risk oluşturacağını belgelendiren bireylere evde eğitim hizmeti,
- Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden sağlık problemi nedeniyle sağlık kuruluşlarında yatarak tedavi gören öğrencilerin eğitimlerini sürdürmeleri için hastaneler bünyesinde açılan sınıflarda eğitim hizmeti,
- Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin mesleki, teknik, sosyal veya kültürel alanlarda bilgi ve becerilerle donatılması, hayata kazandırılmaları ve üretken bireyler hâline getirilmeleri amacıyla bu bireylere halk eğitim merkezleri tarafından yaygın eğitim hizmetleri verilebilmektedir.

■ Bedensel Yetersizliği Olan Bireylerde Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Süreci

Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci, bireyin tüm gelişim ve akademik alanlardaki özelliklerine ilişkin etkili karar vermeye hizmet edecek bilgilerin elde

edilmesini gerektirir. Bu süreçte öğrencinin yeterlikleri, yetersizlikleri ve öğrenme gereksinimleri ayrıntılı olarak değerlendirilmelidir.

Bireylerin eğitsel değerlendirmesi ve tanınmasıyla ilgili ilk başvuru; okul yönetimi, veli ya da zihinsel engeli olmayan 18 yaşından büyük bireyin kendisi tarafından; resmî kurumlarda bakım ve barınma hizmetinden yararlanan bireyler için ise kurumun resmî yazı ile görevlendireceği personel tarafından RAM'a (Rehberlik Araştırma Merkezine) yapılır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama uygun ortamda, bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılır. Sağlık sorunları nedeniyle RAM'a gelemeyecek durumda olan bireylerin eğitsel değerlendirme ve tanınmasının yapılmasıyla ilgili iş ve işlemler bu bireylerin bulunduğu ortamlarda yapılır.

RAM'larda oluşturulan Eğitsel Değerlendirme Kurulu tarafından yapılan değerlendirmede,

- Bireyin özel eğitim ihtiyacının belirlenmesine,
- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden yararlanıp yararlanmayacağına,
- Birey için oluşturulacak eğitim planının hazırlanmasına,
- Bireyin önerilen destek eğitim programında yeterli gelişim gösterip göstermediğine,
- Gereksinimleri ve yeterlikleri doğrultusunda eğitim-öğretim çalışmalarından yararlanıp yararlanmadığına karar verilir.

■ Özel Eğitim İhtiyacı Olan Bireylerin Destek Eğitim Hizmetlerinden Faydalanması

Engelli sağlık kurulu raporu oranı %20 ve daha fazla olanlar ile ÇÖZGER raporunda özel gereksinimi olduğu belirtilen bireyler; RAM'larda yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda düzenlenen destek eğitim raporu doğrultusunda, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde sunulan destek eğitim hizmetinden yararlanabilmektedir. Söz konusu hizmet, Bakanlıkça hazırlanan destek eğitim programları doğrultusunda ayda azami 8 saat bireysel ve/veya 4 saat grup eğitimi şeklinde sunulmaktadır.

■ Hastanelerde Fizik Tedavi Süreçlerinden Nasıl Yararlanılabilir?

Uygun rapor alındığında, bedensel yetersizliği olan bireyler hastanelerden fizik tedavi ve rehabilitasyon hizmeti alabilirler. Sağlık raporlarının düzenlenmesi ve fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamalarının kurumca ödenmesi ile ilgili şartlar her yıl Sağlık Uygulama Tebliği ile düzenlenmektedir.

■ Evde Eğitim Hizmeti

Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden; sağlık problemi nedeniyle en az on iki hafta süreyle örgün eğitim kurumlarından yararlanamayacak ya da yararlanması durumunda sağlığı açısından risk oluşacak öğrenciler, evde eğitim hizmetinden faydalanabilir. Bu hizmetten faydalanmak için; en az birisi ilgili daldan olmak üzere üç uzman hekim tarafından Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporu düzenlenmesi gerekir. Böylece öğrenci; velisinin yazılı talebi ve Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu ile il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun planlaması doğrultusunda, ders yılı içinde evde eğitim hizmetinden yararlanabilir.

Öğrencinin evde eğitim hizmeti kapsamında alacağı haftalık ders saati, ilköğretim kademesinde veya özel eğitim programı uygulanan ortaöğretim kademesinde bir okula kayıtlı olanlar için haftada 10 ders saatinden, diğer ortaöğretim kademesinde bir okula kayıtlı olanlar için ise haftada 16 ders saatinden az olmayacak şekilde planlanır.

Evde eğitim hizmetlerinde öğrencilerin eğitim ihtiyaçları ile takip edecekleri eğitim programı esas alınarak; özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sınıf ve diğer alan öğretmenleri görevlendirilir.

Öğretmen görevlendirmesinde öncelikle öğrencinin kayıtlı bulunduğu okulda veya o yerleşim yerindeki eğitim kurumlarında görev yapan kadrolu öğretmenlerden istekli olanlar arasından, ihtiyacın bu yolla karşılanamaması durumunda ise o yerleşim yerindeki eğitim kurumlarında

EĞİTİMDE HAKLARIMIZ

veya RAM'larda görev yapan kadrolu öğretmenler arasından resen görevlendirme yapılır.

Evde eğitim hizmeti hafta içi verilebileceği gibi hafta sonları da verilebilir.

■ Hastanede Eğitim Hizmeti

Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden sağlık problemi nedeniyle sağlık kuruluşlarında yatarak tedavi gören öğrencilerin eğitimlerini sürdürmeleri için hastaneler bünyesinde hastane sınıfları açılabilir.

Eğitim hizmeti, velinin yazılı talebi ve öğrencinin tedavisinden sorumlu hekimin yazılı görüşü ile sağlanır. Bu sınıflarda birleştirilmiş sınıf uygulaması ile eğitim yapılır. Sınıfa gelemeyecek durumda olan öğrencilere ise odalarında eğitim verilir.

Eğitim alacak öğrencilerin hastalığı ve eğitim ortamına ilişkin şartlar dikkate alınarak ilköğretim veya özel eğitim programı uygulanan ortaöğretim kademesinde öğrencilerin haftalık ders saati haftada 10 ders saatinden; diğer ortaöğretim kademesinde olanları için ise haftada 16 ders saatinden az olmayacak şekilde planlanır.

Hastane sınıfında eğitim alan öğrencilerin eğitim ihtiyaçları ile takip edecekleri program esas alınarak; özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sınıf ve diğer alan öğretmenleri görevlendirilir. Öğretmen görevlendirmesinde hastane sınıfının bulunduğu eğitim bölgesindeki eğitim kurumlarında görev yapan kadrolu öğretmenlerden istekli olanlar arasından, ihtiyacın bu yolla karşılanamaması durumunda ise bu eğitim kurumlarındaki veya RAM'larda görev yapan kadrolu öğretmenler arasından resen görevlendirme yapılır.

Hastane sınıflarında eğitimlerini sürdüren öğrencilere kayıtlı buldukları sınıfta uygulanan öğretim programları uygulanır.

■ Ders Muafiyeti

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerden; işitme yetersizliği, zihinsel yetersizliği veya otizmi olan öğrencilerin her türde ve kademede yabancı dil dersinden; motor becerilerde yetersizliği olan öğrencilerin ise motor beceri gerektiren derslerin uygulamalı bölümlerinden muaf tutulması mümkündür.

■ Destek Eğitim Odası

Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kademesinde eğitim veren okullarda tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini sürdüren öğrenciler için il veya ilçe milli eğitim müdürlüklerince okullarda destek eğitim odası açılmaktadır. Bu öğrenciler, okulların bünyelerinde kurulan Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) Geliştirme Biriminin kararı ile haftalık toplam ders saatinin %40'ına kadar destek eğitim odalarında eğitim alabilmektedirler.

■ Sınav Tedbir Hizmetleri

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin girecekleri merkezî sistem sınavlarında yetersizliklerine uygun sınav tedbir hizmetleri, rehberlik ve araştırma merkezlerince alınabilmektedir.

■ Üniversite Sınav Başvurusu

Üniversite sınavında öğrencilere engel durumlarına uygun olarak ek süre verilmesi, okuyucu ve işaretleyici desteği sağlanması gibi düzenlemeler yapılabilmesi için, öğrencilerin engelli sağlık kurulu raporlarını başvuru aşamasında ÖSYM kayıt bürolarına vermeleri gerekmektedir.

■ Diğer Yasal Haklar

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim haklarının yanı sıra; kamusal, sağlık, vergi muafiyeti ve indirimi, istihdam, çalışma hayatı, sosyal güvenlik, sosyal yardım, engelli çocuğu/yakını olan çalışanlar gibi alanlarda hakları da bulunmaktadır. Söz konusu haklar ile ilgili detaylı bilgi almak için aşağıda yer alan web adreslerinden ve iletişim numaralarından yararlanabilirsiniz.

- <https://khgmcalisanhaklaridb.saglik.gov.tr/TR,54457/engelli-haklari-rehberi.html>

- <https://www.ailevecalisma.gov.tr/tr-tr/sss/engelli-ve-yasli-hizmetleri-genel-mudurlugu/>

- <https://ailevecalisma.gov.tr/media/19199/engelli-bilgilendirme.pdf>

- Sosyal Hizmetler: ALO 183

- Sosyal Yardımlar: ALO 144

- Millî Eğitim Bakanlığı: ALO MEBİM 444 0 632

Eğitimde feda edilecek tek bir fert yoktur.

Mustafa Kemal Atatürk

H. Atatürk

